

DENET DUYURU

Vergi

AUDIT | TAX | ADVISORY

For the latest from BDO Turkey, follow us

Duyuru Tarihi : 01.11.2021
Duyuru No : 2021/139
Yayımlandığı Yer : YAKLAŞIM DERGİSİ - Kasım 2021
Sayı : 347)

Mehmet MAÇ
Yeminli Mali Müşavir

FİRMALAR TARAFINDAN BURS VERİLMESİ İLE İLGİLİ VERGİSEL ÖZELLİKLER

1. GİRİŞ :

Bilindiği üzere eğitim gören kişilere bu eğitimleri için sağlanan maddi yardımlara burs denilmektedir.

Bursun firmalar tarafından sağlandığı hallerde ortaya çıkabilecek vergisel etkiler bu yazımızın konusunu oluşturmaktadır.

Aşağıdaki açıklamalar, hizmet içi eğitim olarak nitelendirilecek eğitim çalışmaları münasebetiyle yapılan harcamaları kapsamaz. Hizmet içi eğitim, firma faaliyetleri ile ilgili bilgilerin yenilik ve gelişmelerin personelce öğrenilmesini sağlamak amacıyla yapılan eğitimi ifade etmektedir. Mesela metal profil üreten bir firmanın, personelin metalurji konusunda bilgilenmesi için, bilgilendirmeyi yapan kişi veya kuruluşa yaptığı ödemeler burs gideri değil hizmet içi eğitim gideri olup bu nitelikteki giderler konumuzun dışındadır.

BDO Yayıncılık A.Ş.

Eski Büyükdere Cad. No.14
Park Plaza Kat:4
34398 Maslak/İstanbul
Turkey

Tel: +90 212 365 62 00
Fax: +90 212 365 62 02
e-mail: bdo@bdo.com.tr
www.bdo.com.tr

Garantisi ile sınırlı bir Birleşik Krallık şirketi olan BDO International Limited'in üyesi ve bir Türk anonim şirketi olan BDO Yayıncılık A.Ş., bağımsız üye kuruluşlardan oluşan BDO ağıının bir parçasını teşkil etmektedir.

BDO International global ağıının toplam gelirleri 2020 yılında 10,3 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. BDO, 167'dan fazla ülkede bulunan 1.658 ofiste faaliyet göstermekte olup, bu ofislerde denetim ve danışmanlık hizmetleri veren ortaklar dahil dünya çapında 91.054 kişi çalışmaktadır.

Dikkat ve titizlikle hazırlanan bu yayın, geniş anlamda görüşleri içermekte olup, genel bir yol gösterici olarak değerlendirilmelidir. Özel durumlara ilgili olarak, mesleki görüş ve yardım almadan, bu yayına dayanarak uygulamalarda bulunulmamalıdır. Bu konuların kendi özel durumunuza ilişkin etkilerini görüşmek için BDO Yayıncılık A.Ş. ile temas kurabilirsiniz. Bu yayındaki bilgilere dayanarak belli eylemlerde bulunmak veya bulunmamak nedeniyle doğabilecek zararlar nedeniyle, BDO Yayıncılık A.Ş. ve ortakları, çalışanları ile yazarları herhangi bir yükümlülük veya sorumluluk kabul etmemektedirler.

Öğrencilere burs veren vakıf veya derneklere bağışta bulunulması da konumuzun dışındadır. Çünkü amaç bu vakıf ve dernekler aracılığı ile burs vermek olsa bile, yapılan işlem burs verme işlemi değil vakfa veya derneğe bağışta bulunma işlemidir.¹ Özel Öğretim Kurumlarının, okul ücretinin tamamen veya kısmen alınmaması şeklinde uyguladıkları burslar da yazımızın konusuna dahil değildir.²

Burs ödemelerinde, öğrenim gören (bursu alan) kişi ve bu bursu sağlayan kurum (veya şahıs) olmak üzere iki taraf vardır. Bu nedenle konu, iki taraf açısından ayrı ayrı açıklanmıştır.

2. BURS ELDE EDEN ÖĞRENCİNİN VERGİSEL DURUMU :

2.1. Bursun Karşılıksız (İvazsız) Olması Durumu:

Burslarda çoğu zaman karşılık (mecburi hizmet) aranmamaktadır. Bursun karşılıksız olması halinde, bursu sağlayan kişi veya firma tarafından yapılmış bir bağış (yardım) var demektir. Bursu alan açısından böyle bir yardımın, ücret yahut başka bir ad altında “*vergiye tabi gelir*” addedilerek Gelir Vergisine tabi tutulması söz konusu değildir.

Bilindiği üzere karşılıksız (ivazsız) intikaller **veraset ve intikal vergisi** 'nin konusuna girer. Yargı kararlarına göre, yapılan her bir burs ödemesi, müstakil bir bağış olup Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu (VİVK) nun 4 üncü maddesinin (d) bendinde yer alan istisna haddinin (2021 yılı için 7.703 TL'nin) altında kaldığı sürece veraset ve intikal vergisinden istisna edilir. (Geçmişte Maliye İdaresinin, bir bütünün parçaları şeklinde yapılan hibelerin toplamını itibar edilmesi gerektiği yönünde görüş beyan etmiş olduğunu hatırlamak isteriz.)

Örnek olarak bir öğrenciye 2021 yılı boyunca her ay 7.500'er TL burs verilse, istisna nedeniyle hiç veraset ve intikal vergisi doğmaz, herhangi bir kesinti veya beyanname gerekmez. (7.703'lik istisna tutarı 2021 yılı için geçerli olup, her yıl kendiliğinden yeniden değerlendirme oranında artmaktadır.)³

¹ Mali Çözüm dergisinin Mart 2007 sayısında yayımlanan “*BAĞIŞLAR, SPONSORLUKLAR VE %5 lik HADDİN BAZI*” başlıklı yazımızda, kurumlar vergisi mükelleflerinin yaptığı bağışların hangi şartlarla ve usulle kurumlar vergisi matrahını etkileyeceği konusunda bilgi verilmiştir. (www.denet.com.tr/yayinlarimiz/MehmetMac/2007)

² Bir özel okulun personel çocuğunu %50 burslu olarak okutması konusunda bilgi edilmek için Niğde Defterdarlık Gelir Müdürlüğü tarafından verilmiş olan 02.09.2019 tarih ve 43626428-120-E.22257 sayılı özelgeye bakınız.

³ Veraset ve hibe konularında detaylı bilgi için www.bdodenet.com.tr adresli sitemizdeki “*VERASET, HİBE ve ÖLÜM* “ isimli elektronik kitabımıza bakınız.

İstisna sınırını aşan ödeme, ödemenin yapıldığı ayı izleyen ay içinde bursu alan öğrenci tarafından verilecek bir beyanname ile beyan olunur ve üç yılda (6 eşit taksitte) ödenir. Uygulamada aylık burs ödemeleri 500-1.000 TL gibi tutarlar olduğundan bu istisna nedeniyle burslarda veraset ve intikal vergisi sorunu ortaya çıkmamaktadır.

Ancak Maliye İdaresi'nin, bursların hiçbir zaman veraset ve intikal vergisine tabi olmayacağı yönünde görüş içeren ve aşağıda metnini sunduğumuz bir özelgesi vardır: ⁴

“İlgide kayıtlı yazınızda, 17/08/1999 tarihinde meydana gelen depremde zarar gören ve Bankanıza burs almak amacıyla başvuran 160 öğrenciye karşılıksız verilen burslarla ilgili olarak veraset ve intikal vergisi yönünden yapılacak işlemler konusunda Bakanlığımız görüşü sorulmaktadır.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 28 inci maddesinin 2'nci bendinde, resmi ve özel müesseseler ve şahıslar hesabına Türkiye'de tahsilde bulunan öğrenciye iâşe, ibate ve tahsil gideri olarak ödenen paraların gelir vergisinden müstesna olduğu hükme bağlanmıştır.

Bu hükme göre, Bankanız tarafından, 17/08/1999 tarihinde meydana gelen depremde zarar gören öğrencilere karşılıksız olarak verilen burs ücretlerinin;

- a) Öğrencilerin Türkiye'de tahsilde bulunması,*
- b) Yapılan ödemenin yeme ve yatma giderleri ile tahsil giderlerinin karşılanması amacıyla yönelik bulunması,*
- c) Ödemenin münhasıran öğrenciye yapılması,*
- d) Ödeme yapan kurum ile öğrenciler arasında işçi-işveren (hizmet) ilişkisinin bulunmaması,*

halinde gelir vergisinden istisna edilmesi gerekir.

Öte yandan, 7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu'nun 1' inci maddesine göre, Türkiye Cumhuriyeti uyruğunda bulunan şahıslara ait mallar ile Türkiye'de bulunan malların veraset yoluyla veya herhangi bir suretle ivazsız bir şekilde bir şahıstan diğer şahsa intikali veraset ve intikal vergisine tabidir.

Ancak, gelir vergisinin konusuna giren ödemeler, karşılıksız olsa dahi veraset ve intikal vergisine tabi tutulmamaktadır.

Bu itibarla, Bankanızca yurt içinde öğrenim gören öğrencilere ödenen ve gelir vergisi açısından ücret sayılan ödemelerden olan burslar, veraset ve intikal vergisinin konusuna girmemektedir.”

Bu özelgeye katılmıyoruz.

Çünkü bursun karşılıksız olması gelir vergisinin kapsamına girmediğini gösterir ve istisna tutarının aşılması halinde aşan kısım açısından veraset ve intikal vergisini gerektirir. Bursun gelir vergisi kapsamında olması dolayısıyla veraset ve intikal vergisine tabi olmaması sadece, bursun karşılıklı (hizmet vaadine bağlı, yani iş ile ilgili) olması halinde mümkündür.

2.2. Bursun Hizmet Vaadine İstinaden Verilmesi:

Burs alanın, bursu veren firma hesabına eğitim görüp eğitim süresi sonunda, önceden kararlaştırılan süre (ve/veya şartlarla) sınırlı olarak hizmet etmeyi vaat etmesi halinde burs, Gelir Vergisi'ne tabi gelir (ücret) niteliği kazanmaktadır.

Zira GVK 61/2 nci maddesinde:

“...gelecekte yapılacak hizmetler karşılığında verilen para ve ayınlarla sağlanan diğer menfaatler”

ücret sayılmıştır.

Başka bir anlatımla eğitim alan kişiye bir işletme tarafından yapılan burs ödemesinin gelecekte hizmette bulunulması şartına bağlanması, bu ödemelerin ücret niteliği kazanmasına yol açmaktadır.

Hizmet vaadine dayanan burslar prensipte ücret geliri (stopaja tabi) olmakla birlikte, Gelir Vergisi Kanunu'nun 28 nci maddesi uyarınca,

- Bursu alan kişi yurtdışına çıkmadan eğitimini sürdürmekteyse herhangi bir parasal sınıra tabi olmaksızın GV 'nden (stopajdan) müstesnadır. (GVK'nun 28/2 nci maddesi ve 128 no.lu GVK Genel Tebliği)
- Bursu alan kişi yurtdışında tahsilde bulunmakta ise, verilen bursun aşağıda açıkladığımız limitleri aşan kısmı stopaja tabidir. (GVK'nun 28/1 inci maddesi.)

Ödemenin firma tarafından, hizmet vaadi karşılığında yapılması, ödemeyi ivazsız olmaktan yani veraset ve intikal vergisine tabi olmaktan çıkarmakta, ücret niteliği kazanmasını sağlamakta, istisna kapsamına girdiği durumlarda sadece damga vergisine tabi olmaktadır.

Yurtdışı burs yasal limiti aşıyorsa, aşan tutar hem gelir vergisi hem de damga vergisi stopajının yapılmasını gerektirmektedir.

Henüz hizmet sunumu ve iş akdi mevcut olmadığı için bu ödemelerde SGK primi aranmaz.

2.3. Ödemenin İşveren Tarafından Çocuğunu Okutması İçin İşçiye Yapılması :

İşçilere okuyan çocukları için verilen tahsil yardımları gelir vergisine tabi tutulur.

Yapılan bu yardımlar, GVK'nın 28 inci maddesi kapsamına girmediğinden, yapılacak yardımların, işçilerin asıl ücretleriyle birleştirilmek suretiyle stopaja tabi tutulması gerekir.⁵

Bu yöndeki özelge doğrudur. Çünkü bir personelin çocuğunun eğitim masraflarının personele yardım amacı ile karşılanması, personele net ücret verilmesi anlamındadır ve brütleştirilerek stopaja tabi tutulması gerekir.

NOT: GVK'nun 25/4 üncü maddesi uyarınca işçilere stopajdan müstesna olarak verilebilen çocuk yardımları yukarıda sözünü ettiğimiz tahsil yardımı kavramının dışındadır.

Bursun personel çocuğuna verilmiş olması tek başına stopaj istisnası ve gider kaydı için engel teşkil etmemektedir. Başka bir anlatımla aşağıdaki 3.2. nolu bölümde açıkladığımız şartları sağlayan personel çocuklarına verilen burslar da istisna uygulamasına ve gider kaydına konu edilebilir.

3. BURSUN VEREN FİRMANIN VERGİSEL DURUMU :

3.1. Verilen Bursun Karşılıksız Olması Hali :

3.1.1. Karşılıksız Olarak Verilen Burs Kanunen Kabul Edilmeyen Gider Olabilir, İlgilinin Cari Hesabına Kaydedilmesi Gerekebilir veya Net Ücret Ödemesi Sayılabilir :

Karşılıksız yapılan burs ödemeleri vergisel açıdan kabul edilen bir gider unsuru değildir. Dolayısıyla kanunen kabul edilmeyen gider olarak dikkate alınması gerekir.

Ancak burs verilen kişi, ilişkili bir kişinin yakını ise, kanunen kabul edilmeyen gider yazılmayıp bu kişinin cari hesabına kaydedilmesi gerektiği iddiası ortaya çıkabilir.

Karşılıksız burs verilen öğrenci, firma personelinin bakmakla yükümlü bulunduğu bir kişi ise, bursun bu personele verilmiş net ücret sayılması ihtimal dahilindedir.

3.1.2. Karşılıksız Bursların Stopaj Açısından Durumu:

Yukarıda açıkladığımız gibi karşılıksız burslar, gelir vergisine değil veraset ve intikal vergisine tabi ödemelerdir. Bu nedenle gelir veya damga vergisi stopajına ve SGK primi

uygulamalarına konu edilmez. Karşılıksız burslar veraset ve intikal vergisine tabi olmakla beraber,

- Burs olarak yapılan her bir ödeme, yukarıda belirtilen istisnanın (2021 daki her bir ödeme için 7.703 TL'nin) altında ise bu verginin ortaya çıkması söz konusu değildir.
- Burs olarak yapılan ödeme istisna haddini aşıyorsa aşan kısım veraset ve intikal vergisinin matrahını oluşturur. Bu verginin bursu alan kişi tarafından beyanname verilmek suretiyle ödenmesi gerekir. Beyanname verilmişse bursu ödeyenin herhangi bir sorumluluğu yoktur. Ancak burs ödemesi VİV beyanamesi verilmeden önce yapıldığında VİVK 17 nci maddesi uyarınca bursun istisna haddini aşan kısmının % 15'i kadar VİV ne mahsuben kesinti yapılması mecburidir. (V.İ.V.K. Md.17)

Ancak karşılıksız burs ödemelerinin veraset ve intikal vergisine tabi olmadığı yönünde katılmadığımız bir özelge bulunduğunu tekrar hatırlatmak isteriz. (Yukarıdaki 2.1. no.lu bölüme bakınız.)

3.2. Hizmet Vaadine İstinaden Verilen Bursların Gider Kaydı ve Stopaj Açısından Durumu :

3.2.1. Gider Kaydı Açısından:

Hizmet vaadine istinaden verilen burslar ile, belirli nitelikte insan gücünün eğitilmesi ve ileride istihdam edilmesi amacı güdüyor olabilir.

Gerek Gelir Vergisi Kanunu'nda gerekse Kurumlar Vergisi Kanunu'nda bu tür harcamaların kazançtan indirilmesine cevaz veren açık bir hüküm olmamakla birlikte, söz konusu harcamanın ticari kazancın elde edilmesi veya idame ettirilmesi için yapıldığı kabul edilebiliyorsa, GVK'nun 40/1 inci maddesi kapsamında gider kaydedilebilmektedir.

Nitekim bir özelgede ⁶ şu açıklamalara yer verilmiştir :

“.....
Buna göre; özel müessese ve şahıslar hesabına Türkiye'de tahsilde bulunan öğrencilere iase (viyecek), ibate (barınma) ve tahsil gideri ile burs olarak yapılan ödemelerin; şirket tarafından gider olarak indirim konusu yapılabilmesi için;

⁶ Gaziantep Vergi Dairesi Başkanlığı tarafından verilen 09.01.2015 tarih ve 16700543-125-2 sayılı özelge.

- **BURSUN İŞLE İLGİLİ OLMASI, YANI BURS VERİLEN KİŞİLERİN, OKULU BİTİRDİKTEN SONRA BURS VEREN İŞLETMEDE HİZMET YÜKÜMLÜLÜKLERİ NEDENİYLE ÇALIŞACAKLARINI GÖSTERİR BİR SÖZLEŞMENİN DÜZENLENMESİ ve bu durumun vergi incelemesi sırasında inceleme elamanına kanıtlanması,**⁷
- **BURS VERİLECEK ÖĞRENCİLERİN, TÜRKİYE’NİN HER TARAFINDAN EĞİTİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN KATILABİLECEĞİ BİR YARIŞMA SINAVI SONUNDA KAZANAN KİŞİLERDEN OLMASI,**
- **VERİLEN BURS SÜRESİNİN VE KARŞILANACAK EĞİTİM GİDERLERİ MİKTARININ İŞİN ÖNEMİ VE GENİŞLİĞİ İLE ORANTILI OLMASI**

halinde gelir vergisinden istisna edilmesi gerekmektedir.

*Bu kanun hükümleri ve açıklamalar çerçevesinde; YUKARIDA SAYILAN ŞARTLAR DAHİLİNDE, ... Üniversitesinde eğitim görmekte olan öğrencilerin eğitim giderlerini karşılamak amacıyla verilen BURSLARIN Gelir Vergisi Kanununun 40 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendine göre “ÜCRET GİDERİ” OLARAK KURUM KAZANCINIZIN TESPİTİNDE İNDİRİM KONUSU YAPILMASI MÜMKÜN BULUNMAKTADIR.
.....”*

Türkiye’nin her tarafından öğrencilerin katılabileceği bir sınavı kazanmış olma şartında, nasıl bir sınav yapılması gerektiği ve sınavın kim tarafından organize edileceği açıklanmamıştır. Bu şartın, firma sahiplerinin veya üst düzey yöneticilerin, yakınları için yaptıkları eğitim harcamalarıyla, vergiye tabi kurum kazancını aşındırmalarını önlemek amacıyla konulduğu anlaşılmaktadır.

Burs miktarının işin önemi ve genişliği ile orantılı olması, subjektif bir kavramdır. Bu ifadeye dayanarak kesin ölçüler koyabilmek mümkün değildir. Sözelimi, yıllık cirosu yüz milyonlarla ifade edilen bir şirketin vereceği bir kaç karşılıklı bursun gider yazılması tenkit edilmeyebilir. Ancak burs harcamaları, firmanın cesametine göre önemli bir rakam teşkil ediyorsa bu harcamaların kabul edilmesi mümkün olmayabilir.

Yukarıdaki şartları taşımayan burslar gider yazıldığında, kanunen kabul edilmeyen gider olarak işlem görür. Yani ticari kazancı azaltabilir ama vergi matrahını azaltamaz. Ancak bir

⁷Görüldüğü gibi özelge de burs için gelir vergisi istisnası uygulanabilmesi ve gider yazılabilmesi için diğer şartların yanı sıra burs alan ile burs veren işletme arasında mecburi hizmet sözleşmesi yapılması şart koşulmuştur. Bu şart, burs alacak kişinin reşit (sözleşmeye bizzat taraf olabilecek yaşta) olması gerektiğini göstermektedir. Özelge de sözleşmenin noterde yapılması şarttı aranmamakla beraber bu sözleşmenin noterde yapılmasını, sözleşme içeriğinin ve gününün ispatı ile imza inkarının önlenmesi açılarından tavsiye ediyoruz.

ilişkili kişinin mesela firmanın büyük hissesine sahip ortağının çocuğuna burs veriliyorsa bu ödemelerin kanunen kabul edilmeyen gider yazılmayıp, ilgili ortağın carî hesabına kaydedilmesi gerektiği ileri sürülebilir.

Burs verilen kişi firma personeli olarak çalışanlardan birinin bakmakla yükümlü bulunduğu bir öğrenci ise, mecburi hizmet vaadi muvazaa sayılarak burs tutarının bu personele yapılmış net ücret ödemesi olduğu gerekçesi ile, burs tutarının brüte götürülüp stopaja tabi tutulduktan sonra gider yazılabileceği görüşü ile cezalı tarhiyat yapılabilir.

3.2.2. Stopaj Açısından :

3.2.2.1. Damga Vergisi Stopajı:

Bursun karşılıklı olması, bu bursun ücret niteliği kazanmasına yol açmaktadır. Hiçbir istisna söz konusu olmaksızın bu nitelikteki -yurtiçi ve yurtdışı- bursların tamamı **damga vergisi stopajına tabidir.**⁸

3.2.2.2. Gelir Vergisi Stopajı:

3.2.2.2.1. Yurt İçi Burslar:

Bursu alan kişi yurtdışına çıkmadan eğitimini sürdürmekteyse ödenen burslar, herhangi bir parasal sınıra tabi olmaksızın GV'nden (stopajdan) müstesnadır.

Bu uygulamanın dayanağı, GVK'nun 28/2 inci maddesinde,

“Resmî ve özel müesseseler ve şahıslar HESABINA Türkiye’de tahsilde bulunan öğrenciye iâşe, ibate ve tahsil gideri olarak ödenen paralar”

şeklinde ifade edilen istisna hükmüdür.

Buradaki “hesabına” kelimesinin burs veren ile burs alan arasında geleceğe matuf bir hizmet münasebeti bulunması gerektiği anlamında olduğu görüşüdeyiz.

Dikkat edilirse istisna hükmünde herhangi bir sınıra yer verilmemiştir. Burs alan kişinin Türkiye’de eğitim görüyor olması şartıyla bursun miktarı ne olursa olsun bu istisna uygulanır. (128 no.lu GVK Genel Tebliği)

⁸ Damga vergisinin çok sakıncalı bir vergi olduğu ve kaldırılması gerektiği, en azından sözleşmelerde damga vergisinin sona erdirilmesine ihtiyaç bulunduğu görüşümüzü buraya tekrarlıyoruz. Bu görüşümüz hakkında detaylı bilgi için Lebib Yalkın dergisinin Kasım 2010 sayısında yayımlanan “SÖZLEŞMELERDE DAMGA VERGİSİ KALDIRILMALIDIR” başlıklı yazımıza bakınız. (www.denet.com.tr / yayınlarımız / makaleler / mehmetmac / 2010)

3.2.2.2.2. Yurt Dışı Burslar:

Bursu alan yurtdışında tahsilde bulunmakta ise, verilen bursun benzeri öğrencilere Devletçe verilen burs tutarına kadar olan kısmı gelir vergisinden (stopajdan) müstesna olup, benzer öğrencilere devletçe verilen burs (ödenek) tutarını aşan kısım ise stopaja tabidir.

Bu istisnanın dayanağı olan GVK'nun 28/1 inci maddesi şöyledir:

“Resmi ve özel müesseseler ve şahıslar HESABINA yabancı memleketlerde tahsilde veya stajda bulunan öğrenci ve memurlara gider karşılığı olarak verilen paralar (özel müesseseler tarafından yapılan ödemeler, benzeri devlet öğrenci ve memurlarına verilen miktardan fazla olduğu takdirde, aradaki fark ücret olarak vergiye tabi tutulur.) (Asli görev veya memuriyet dolayısıyla alınan ücretler bu istisnaya dahil değildir)”

Benzeri öğrencilere Devletçe verilen miktar ise 8.4.1929 tarihli 1416 sayılı “*Ecnebi Memleketlere Gönderilecek Talebe Hakkında Kanun*” ve buna bağlı mevzuat ile düzenlenmiştir. Bu Kanun, yurtdışına resmi burslu olarak gönderilecek öğrencilere ilişkin usul ve şartları belirlemektedir.

Son olarak çıkarılan “1416 sayılı Kanun ve buna bağlı Yönetmelik uyarınca Yurt Dışında Lisans ve Lisans Üstü Öğrenim Yapan Öğrencilere Yapılacak Ödemelere İlişkin Esaslarla İlgili Tebliğ” halen yürürlüktedir. ⁹

Bu Tebliğin sonunda yer alan ve yazımızın ekinde sunduğumuz 1 ve 2 numaralı cetvellerde yazılı sınır dahilinde yapılacak burs ödemeleri gelir vergisinden müstesnadır.

Örnek vermek gerekirse hizmet vaadine istinaden Almanya’da lisans üstü eğitimde bulunan kişiye firma tarafından verilen aylık burs miktarı 1.490 EURO’yu aşmadığı sürece bu kişiye verilen burs üzerinden gelir vergisi stopajı yapılmayacak, sadece damga vergisi stopajı yapılacaktır. Bu örnekte burs ödemesi 1.490 EURO’yu aşarsa sadece aşan kısım gelir vergisi (ve damga vergisi) stopajına tabi olacaktır.

Ayrıca, bahsi geçen Tebliğ hükümlerine paralel olarak;

- Öğrencinin eğitim alacağı yere gidiş geliş yol giderlerinin karşılanması,

⁹ Bu Tebliğ 29.07.2020 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

- Kitap, defter, kırtasiye gibi giderlerini karşılamak üzere aylık burs tutarının 12' de 1'i kadar her ay ek ödenek verilmesi ve
- Öğrenci için sağlık sigortası yaptırılması da,

gelir vergisi istisnasının kapsamındadır.

3.3. Öğrencinin Okul Ücretinin, Kirasının, Kitaplarının Firma Tarafından Karşılanması :

Yukarıda belirttiğimiz şartları sağlanması suretiyle gelir vergisi istisnasının ve gider kaydetme imkanının bulunduğu hallerde, yurtiçi okul ücretinin, kirasının, kitaplarının firma tarafından finanse edilmesi de burs unsurlarıdır.

Bunların Türkiye'de olması halinde herhangi bir yasal sınır olmaksızın gelir vergisi istisnası uygulanır. Bunların yurtdışında karşılanması halinde finanse edilen ihtiyaçlar, 29.07.2020 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan Tebliğ'de belirtilen sınırlamalar dahilinde gelir vergisinden istisna edilmek suretiyle gider yazılabilir.

Örnek vermek gerekirse, Türkiye'de yüksek tahsil yapan bir öğrencinin özel okul ücreti ve KDV'si firma tarafından karşılandığında üniversitenin faturayı öğrenci adına düzenlemesi gerekmekte olup, bu faturaya dayanılarak KDV indirimi yapılması mümkün değildir.¹⁰

3.4. Öğrenciye Borç Para (Öğrenim Kredisi) Verilmesi :

Bazı firmaların desteklemek istedikleri öğrenciye burs vermek yerine okul bittikten sonra ödenmek üzere borç para verdikleri görülebilmektedir.

Bu paralar uygulamada burs değil, öğrenim kredisi olarak isimlendirilmektedir.

Bir firmanın herhangi bir öğrenciye öğrenim kredisi vermesi, öğrencinin ilişkili kişi veya ilişkili kişiyle bağlantılı olmaması halinde hiçbir vergisel etki yaratmaz. İlişkili kişi durumu var ise, transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç dağıtılması hükümleri devreye girer.

¹⁰ Gaziantep Vergi Dairesi Başkanlığı'nın 09.01.2015 tarih ve 16700543-125-2 sayılı özelgesinde,

"...verdiği öğrenim hizmeti için Üniversitesinin (bedelin kimin tarafından ödendiğine bakılmaksızın) hizmet verdiği öğrenci adına fatura düzenlemesi gerekmektedir."

"..... öğrenciler adına düzenlenen faturalarda gösterilen KDV'nin Şirketinizce indirim konusu yapılması mümkün bulunmamaktadır....."

denilmiştir.

3.5. Bursu Alanın Firmanın Personeli, Personel Çocuğu veya İlişkili Kişinin Yakını Olması Hali:

Bursu alanın personel, personel çocuğu veya ilişkili kişi yakını olması tek başına istisna uygulamasına veya gider kaydına engel değildir.

Ancak bu gibi durumlar istisna uygulanmasında ve gider kaydında Maliye İdaresinin daha titiz davranmasına yol açmaktadır.

Bu konudaki bir özelgede ¹¹ ;

hem firma personeli hem de ortağın oğlu olan kişinin işletme ve pazarlama eğitimi almak üzere yurtdışına gönderilmesi konusunda, şu açıklamalara yer verilmiştir:

“.....

Buna göre, ortağınızın oğlu olan ve Şirketinizde ücretli olarak çalışan kişi Kurumlar Vergisi Kanununun 13 üncü maddesi çerçevesinde ilişkili kişi kapsamında olduğundan, bu kişiye emsaline uygun olarak, diğer bir ifade ile şirketinizin ortaklarıyla ilişkili kişi kapsamında olmayan çalışanlarınıza yapılan ücret ödemesine uygun olarak, ödeyeceğiniz ücretin kurum kazancınızın tespitinde gider olarak dikkate alınması mümkün bulunmaktadır.

Diğer taraftan, şirket ortaklarıyla hisımlık kriterlerine göre şirketinizle ilişkili kişiler arasında yer almayan çalışanlarınızın da aynı veya benzer koşullarla masrafları şirketiniz tarafından karşılanmak suretiyle yurt dışında eğitime gönderiliyor olması durumunda, söz konusu eğitim için emsallere uygun olarak yapılan ödemelerin Gelir Vergisi Kanununun 40 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendi gereğince Şirketinizin kurum kazancının tespitinde gider olarak dikkate alınması mümkün bulunmakta olup bu şekilde bir emsalin bulunmaması halinde şirket ortağınızın oğlu olan çalışanınızın yurt dışı eğitimi için yapacağınız tüm ödemeler transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü olarak dağıtılan kazanç olarak dikkate alınacaktır.

Dolayısıyla, şirket ortağınızın oğlu olan çalışanınıza emsallere uygunluk ilkesine aykırı olarak ücret ödenmesi halinde Kurumlar Vergisi Kanununun transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç dağıtımı hakkındaki hükümlerinin uygulanacağı ve emsaline nazaran fazladan ödenen tutarın kurum kazancınızın tespitinde gider olarak dikkate alınamayacağı tabiidir.

Öte yandan, söz konusu ücret ödemeleriyle ilgili olarak muvaazalı bir durumun tespit edilmesi durumunda, gerekli cezai işlemlerin uygulanacağı tabiidir.

¹¹ İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı'nın 29.04.2020 tarih ve 347292 sayılı özelgesi.

Görüldüğü gibi Maliye İdaresi, bursu alanın ilişkili kişinin yakını olması durumunda bursun gider kaydedilmesini kesin olarak reddetmemekle beraber emsal bulunması şartına bağlamış ve şüpheli yaklaşımını hissettirmiştir.

Yine bir özalgede ¹² şirketin ortağı ve aynı zamanda müdürü olan kişinin kızının İngiltere'ye işletme dalında lisans eğitimi yapmak üzere gönderilmesi ile ilgili harcamaların, şartlar sağlanmadığı için gider yazılamayacağı belirtilmiştir.

Bizim anlayışımıza göre, iş ile ilgili olmayan burs ödemelerinin kanunen kabul edilmeyen gider olduğu kuşkusuz olmakla beraber, bu ödemelerin ilişkili kişi lehine yapılmış olduğu (transfer fiyatlandırılması) faktörü gözden kaçırılmamalıdır.

Başka bir özalgede ¹³, şirket personelinin üniversitede okuyan çocuğuna verilmesi düşünülen bursun da mecburi hizmet sözleşmesiyle bağlı, genel yarışma sınavında başarılı olmuş herhangi bir öğrenciye, işin önemi ve genişliği ile orantılı şekilde verilecek burslara paralel olarak ücret istisnaları ve gider kaydı mümkün şekilde işleme tabi tutulabileceği belirtilmiştir. Ancak bursu alanın şirket personelinin bakmakla yükümlü olduğu bir kişi olması, bu kriterlerin değerlendirilmesinde daha hassas davranılacağı ve büyük ihtimalle bursun ilgili personele sağlanmış net ek ücret sayılması ihtimalini artıracak şüphesizdir.

4. MALİYE İDARESİ'NİN BURSLAR HAKKINDAKİ GENEL TUTUMU:

Maliye İdaresinin bursun gider yazılmasını engellemeye veya bursu alalade ücret ödemesi sayarak stopaja tabi tutmaya çalıştığı görülmektedir.

Mesela öğrencinin geliri olması halinde istisnadan yararlanamayacağı hakkında görüş içeren bir özalgeme mevcuttur. ¹⁴ Yasada böyle bir düzenleme olmadığından bu özalgeme katılmıyoruz.

Maliye Bakanlığı'nın GVK'nun 28 inci maddesindeki istisnayı da kısıtlama eğiliminde olduğu görülmektedir.

Nitekim bir özalgeme, ¹⁵, bir öğretim görevlisinin yurt dışı eğitim masraflarının eğitim sonrasında şirket çalışanlarına eğitim vermesi şartı ile şirketçe karşılanması halinde BURS OLARAK NİTELENDİRİLEMEYECEĞİ yani

¹² İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı'nın 29.04.2011 tarih ve KVK 8-398 sayılı özalgemesi.

¹³ Gelir İdaresi Başkanlığı'nın 23.05.2006 tarih ve B.07.1.GİB.0.03.43/4310-11/038588 sayılı özalgemesi.

¹⁴ Gelirler Genel Müdürlüğü'nün 25.5.1971 tarih ve 2-2128-176/32999 sayılı özalgemesi.

¹⁵ Büyük Mükellefler Vergi Dairesi Başkanlığı'nın 25.7.2007 tarih ve 13789 sayılı özalgemesi.

GVK'nun 28 inci maddesindeki istisnanın uygulanamayacağı ve stopaja tabi tutulacağı, sözleşme ile bu ilişkinin kanıtlanması ve ödeme tutarının şirketin cesameti ile mütenasip olması şartıyla gider yazılabileceği belirtilmiştir.

Halbuki 128 no.lu GVK Genel Tebliğinde;

“Gelir Vergisi Kanunu'nun 28. maddesinin 1 ve 2 numaralı bentleri uyarınca, bu bentlerde yazılı şartla müstesna tutulan tahsil ve tatbikat ödemeleri ve bu meyanda burslar; gelecekte yapılacak hizmetler karşılığı teşkil eden ücret ödemesi sayılmakla birlikte, söz konusu istisna hükmü gereğince gelir vergisine tabi tutulmayacaktır.” denilmiştir. Dolayısıyla bu özelve katılmıyoruz.

Yine bir özelve,¹⁶ yurt dışında eğitime gönderilen personele yapılan ödemenin burs olarak nitelendirilemeyeceğini ve bu nedenle ücret stopajına tabi tutulması gerektiği ve ücret olarak giderleştirilebileceği belirtilmektedir. Bu özelveye de katılmamız mümkün değildir. Çünkü burs alanın firmanın personeli olması, yapılan ödemenin burs niteliğini ve GVK'nun 28 inci maddesinin uygulanmasını tek başına engelleyemez. GVK'nun 28/1 inci maddesindeki “(Asli görev veya memuriyet dolayısıyla alınan ücretler bu istisnaya dahil değildir)” hükmü, firma personeline de burs verilebileceği, bu taktirde asli görev nedeniyle tahakkuk ettirilen ücretin istisnaya dahil olmayacağı (Bursun GVK'nın 28 inci maddesine göre istisna edilebileceği) anlamındadır.

5. BURS ÖDEMELERİNİN NASIL BELGELENECEĞİ :

6 no.lu dipnotta belirttiğimiz özelve ;

“.....öğrencilere verilen öğrenim burslarının, şirketiniz tarafından gider pusulası düzenlenmek suretiyle tevsiki mümkün bulunmaktadır.....”

denilmiştir.

Görüldüğü gibi Maliye İdaresi burs ödemelerinin belgelenmesi için sadece gider pusulasını işaret etmektedir.

Gider pusulasının burs ödemesi yapılan kişilere imzalatılması gereksiz bir külfet olarak karşımıza çıkmaktadır. Zaten VUK'nun 234 üncü maddesine göre burs ödemeleri gider pusulası ile belgelenmesi gerekmeyen bir ödeme türüdür.¹⁷

¹⁶ İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığınca verilen 14.09.2006 tarih ve 17420 sayılı özelvesi.

¹⁷ Yaklaşım Dergisinin Nisan 2021 sayısında yayımlanan “GAYRİMENKUL VE TAŞIT ALIMLARINDA GİDER PUSULASININ GEREKLİ OLDUĞU YÖNÜNDEKİ İDARİ GÖRÜŞÜ VE BU GÖRÜŞE DAYANAN ÖZEL USULSÜZLÜK CEZALARINI DOĞRU BULMUYORUZ” başlıklı yazımızda, gider pusulası ve kullanım yerleri hakkında bilgiler verilmiştir. (www.denet.com.tr/yayinlarimiz/makaleler/mehmetmac/2021)

Uygulama rahatlığı açısından söz konusu belgelemede **gider pusulası yerine ilgili banka havalesi kaydı veya belgesi yeterli görülmelidir.** Vergi Usul Kanunu'nun 3 üncü maddesindeki “*....muamelelerin gerçek mahiyeti yemin hariç her türlü delil ile ispatlanabilir.*” hükmü, burs ödemesi açıklaması ile yapılmış banka havale belgesinin ispat için yeterli olduğunu göstermektedir.

6. BURSLARIN SOSYAL GÜVENLİK KESİNTİLERİ KARŞISINDAKİ DURUMU:

6.1. Karşılıksız Burslar Açısından:

Bir firmanın bağış veya yardım amaçlı olarak herhangi bir kişiye burs vermesinin sosyal güvenlik kesintileri ile hiçbir ilgisi yoktur. Zira bu kesintilerden bahsedebilmek için ödemeyi yapan ile kendisine ödeme yapılan kişi arasında iş akdinin bulunması ve ödemenin bu iş akdi kapsamında yapılması gerekir.

6.2. Hizmet Vaadine İstinaden Verilen Burslar Açısından:

Bir firmanın burs vereceği kişi ile sözleşme yaparak, bursu bu kişinin gelecekte bursu verecek firmaya hizmette bulunacağı vaadini alması, verilen bursun gelir vergisi açısından ücret niteliği kazanmasına yol açmakla birlikte, böyle bir vaad yapılan burs ödemeleri üzerinden SGK kesintileri yapılmasını gerektirmez. Çünkü böyle bir vaad iş akdi sayılamaz, iş akdinin bulunmadığı durumlarda da SGK kesintisinden söz edilemez.

6.3. Bursun Personel Lehine Yapılmış Ek Ücret Ödemesi Niteliğinde Olması:

Şayet bursu alan kişi, bursu veren firmanın personelinin bakmakla yükümlü olduğu biri ise, verilen bursun bu personelin primlendirilmesi niteliğini taşıdığı gerekçesiyle hem ilgili personel nezdinde stopaja tabi tutulması hem de bu ödemenin SGK prim hesabında dikkate alınması gerektiği ileri sürülebilir.

7. SONUÇ :

Firmalar tarafından verilen bursların, burs alan kişi ve bursu veren firma açısından gösterdiği vergisel özellikler yukarıda açıklanmıştır.

Firmalar tarafından öğrencilere burs verilmesi, ilgili öğrencinin tahsilini bitirdikten sonra istihdam edilmesi amacını taşıyabilir, yani burs ticari faaliyetin bir gereği olarak verilmiş olabilir. Bu durumda verilen burs ücret hükmündedir ve bu ücret Gelir Vergisi Kanunu'nun 28 inci maddesi uyarınca, yurtiçi burslarda sınırsız yurtdışı burslarda Devlet burslu olarak okuyan öğrencilere tanınan imkanlarla sınırlı olarak gelir vergisinden istisna edilerek gider yazılır.

Buna mukabil burs hayır amaçlı olarak, bir personele ek ücret unsuru olarak, bir ilişkili kişiye örtülü kazanç sağlanması şeklinde veriliyor olabilir. Bu takdirde verilmiş amacına göre farklı şekillerde vergileme durumları ortaya çıkmaktadır.

İstismara müsait olması nedeniyle Maliye İdaresi bursların gider kaydedilmesi ve diğer vergisel uygulamalar açısından şüpheli bir yaklaşım göstermektedir.

Firmalar tarafından burs verilmesi işleminin vergi mevzuatı karşısındaki durumu hakkındaki idari düzenlemeler dağınık haldedir. Çelişkili özelgelere rastlanabilmektedir. Bu nedenle burs konusunu vergisel açıdan tüm detaylarıyla ortaya koyan rehber niteliğinde bir düzenlemeye ihtiyaç bulunmaktadır.

Ek-1

1416 SAYILI KANUN KAPSAMINDA ÖĞRENCİ GÖNDERİLEN ÜLKELER VE BURS TUTARLARI

(01.08.2020 'den İTİBAREN GEÇERLİDİR.)

ÜLKELER	DÖVİZ CİNSİ	ÜLKE GRUBU	I NUMARALI CETVEL	II NUMARALI CETVEL
			LİSANS ÖĞRENİMİ YAPANLARA ÖDENECEK AYLIK ÖDENEK	LİSANSÜSTÜ VE SONRASI ÖĞRENİMİ YAPANLARA ÖDENECEK AYLIK ÖDENEK
JAPONYA	JAPON YENİ	1	187.000	230.000
DANİMARKA	DANİMARKA KRONU	2	6.900	8.640
İSVEÇ	İSVEÇ KRONU	3	7.460	8.340
NORVEÇ	NORVEÇ KRONU	4	7.320	8.140
SUUDİ ARABİSTAN	S. A. RİYALİ	5	4.000	4.500
İSVİÇRE	İSVİÇRE FRANGI	6	2.760	3.010
İNGİLTERE	İNG. STERLİTİMİ	7	1.080	1.200
AVUSTRALYA	AVUSTRALYA DOLARI	8	1.820	1.980
KANADA	KANADA DOLARI	9	1.730	1.870
KUVEYT	KUVEYT DİNARI	10	450	500
İRLANDA	EURO	11	1.520	1.680
FRANSA	EURO	12	1.350	1.590
ALMANYA	EURO	13	1.330	1.490
HOLLANDA	EURO	13	1.330	1.490
AVUSTURYA	EURO	14	1.240	1.380

İRAN	EURO	15	1.120	1.250
LÜKSEMBURG	EURO	16	900	1.200
BELÇİKA	EURO	17	1.110	1.180
FİNLANDİYA	EURO	18	1.100	1.160
FAS	EURO	19	1.030	1.150
İSPANYA	EURO	19	1.030	1.150
İTALYA	EURO	19	1.030	1.150
İZLANDA	EURO	19	1.030	1.150
MACARİSTAN	EURO	19	1.030	1.150
PORTEKİZ	EURO	19	1.030	1.150
TUNUS	EURO	19	1.030	1.150
K.UBA	EURO	20	800	1.000
HIRVATİSTAN	EURO	21	860	950
ROMANYA	EURO	21	860	950
BOSNA HERSEK.	EURO	22	810	900
BULGARİSTAN	EURO	22	810	900
CEZAYİR	EURO	22	810	900
ÇEK CUMHURİYETİ	EURO	22	810	900
KOSOVA	EURO	22	810	900
MAKEDONYA	EURO	22	810	900
MISIR	EURO	22	810	900
POLONYA	EURO	22	810	900
SİRBİSTAN	EURO	22	810	900
YUNANİSTAN	EURO	22	810	900
KATAR	S	23	1.750	2.750
ABD	S	24	1.620	1.780
RUSYA	S	25	1.390	1.530
İSRAİL	s	26	1.320	1.400
GÜNEY KORE	s	27	1.280	1.350
HİNDİSTAN	s	28	1.210	1.340
SİNGAPUR '	s	28	1.270	1.340
URDUN	s	28	1.270	1.340
YENİ ZELANDA	S	28	1.270	1.340
ARJANTİN	Ş	29	1,150	1.220
AZERBAYCAN	s	29	1.150	1.220
BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ	s	29	1.150	1.220
BREZİLYA	s	29	1.150	1.220
ÇİN	s	29	1.150	1.220
ENDONEZYA	s	29	1.150	1.220

ETİYOPYA	s	29	1.150	1.220
LÜBNAN	s	29	1.150	1.220
MALEZYA	S	29	1.150	1.220
MEKSİKA	s	29	1.150	1.220
KOLOMBİYA	Ş	30	1.000	1.100
PAKİSTAN	s	30	1.000	1.100
GÜNEY AFRİKA CUM.	s	31	900	1.000
GÜRCİSTAN	s	31	900	1.000
MOĞOLİSTAN	S	31	900	1.000
KAZAKİSTAN	s	32	840	930
DİCER ÜLKELER	s	33	770	850
DİĞER ÜLKELER	EURO	34	700	800
ÇEÇENİSTAN	s	35	480	540
DAĞİSTAN	s	35	480	540
KIRIM	s	35	480	540
TATARİSTAN	s	35	480	540